

Kaip atpažinti "cukraus" ligą?

Dar vakar, atrodo, viskas buvo gerai. O štai šiandien vaikas bėga į tualetą jau kokį šešioliktą kartą. Jam lyg ir nieko neskauda. Tačiau būkite budrūs. Cukrinis diabetas dažniausiai kerta iš pasaly. O diagnozė paaiškėja... reanimacijoje. Konsultuoja Vilniaus vaikų ir jaunimo diabeto klubo „Diabitė plius“ pirmininkė medicinos mokslų daktarė Eglė Jakimavičienė.

Cukrinis diabetas atsėlina tyliai. Įkiškite pirštą į vaiko šlapimą ir liežuvio galiuku lyžtelėkite. Jei saldu, lyg ragautumėte sirupą, tai tikrai diabetas. Ruoškites į lignonę. Vaikų diabetas - dažniausiai autoimuninė liga. Dėl iki šiol neiškių priežasčių pats organizmas pradeda gaminti kasos ląstelių antikūnus ir jas ardo. O kasa yra vienintelis organas, gaminantis hormoną insuliną, kuris mažina gliukozės kiekį kraujyje. Ligos požymiai pasireiškia sunykus 50-80 proc. kasos salelių. Šis griaunamasis procesas gali vykti net keletą metų prieš susergant. Visą tą laiką žmogus nieko nejaučia. Taip - tyliai ir nejučia prasideda vadinamasis pirmojo tipo diabetas, kuriuo dažniausiai susergama vaikystėje (pikas - 5-7 m.) ir paauglystėje. Tačiau amžiaus ribų nėra - pernai Lietuvoje diabetas diagnozuotas ir vos dviejų savaičių kūdikėliui. Pirmojo tipo diabetu mūsų šalyje serga apie 600-700 vaikų.

Kita ligos priežastis - kai kasa gamina pakankamai insulino, tačiau jam nejautrios ląstelės iš kraujo nesugeba pasiimti gliukozės. Ilgainiui kasa „išvargsta“, insulino išskiria vis mažiau, gliukozės kiekis kraujyje dar labiau padidėja. Tai antrojo tipo diabetas, būdingas vyresnio amžiaus žmonėms. Lietuvoje juo sergančių vaikų yra apie 20-imt. Lemtingasis kraujo tyrimas Išorinių diabeto požymių yra gana daug, tačiau diagnozė pasakoma tik atlikus kraujo gliukozės tyrimą ir paaiškėjus, kad, liaudiškai tariant, „cukrus yra padidėjęs“. Nieko bloga, jei kraujo gliukozė nevalgius svyruoja nuo 3,3 iki 5,5 mmol/l. Pavalgius gali padidėti iki 7,8 mmol/l, o po kelių valandų vėl sumažėja. Sergant diabetu, gliukozės nevalgius esti daugiau kaip 6,7 mmol/l, o po valgio padidėja daugiau kaip 11,1 mmol/l. Iš kur cukrus kraujyje? Svarbiausias gliukozės šaltinis - maiste esantys angliavandeniai (ne tik saldumynai, bet ir duona, bulvės, kruopos...). Kad cukrus taptų energija, iš kraujo turi patekti į ląsteles, paskatinti jas dirbti. Už šį procesą atsakingos specialios kasos ląstelės, kurios ir gamina insuliną. Jos tarsi „atrakina“ ląsteles ir į jas plūsteli kraujo gliukozė. Jei šis procesas sutrinka, ląstelės gliukozės nepasiima, kraujyje kaupiasi perteklius.

Svarbu kuo anksčiau pastebėti pirmus diabeto požymius ir kreiptis į medikus, kad pritaikytų gydymą. Jei į siunčiamus SOS nereaguojama, gali sutrikti organizmo medžiagų apykaita, skysčių pusiausvyra, atsiranda ketonų (iš vaiko burnos sklinda specifinis - rūgusių obuolių, acto kvapas), gali ištikti gyvybei pavojinga ketoacidozė, vaikas gali netekti sąmonės. Diabeto požymiai:

- Gana anksti pasireiškia silpnumo priepuoliai. Vaikas gali skųstis, kad jaučiasi nejprastai.
- Pirmas ligos pranašas - nejprastas šlapinimasis. Mažylis gali šlapintis kas valandą, jau seniai to nedarantis - prišlapinti į lovą, kelnytes ir pan. Dažna mama pamano, kad vaikas „pasigavo“ šlapimo pūslės uždegimą. Tačiau esant pūslės bėdoms šlapinamasi po nedaug, šlapinantis skauda. Dėl per didelio cukraus kiekio šlapinamasi neskausmingai ir daug. Per parą mažylis gali „prisiusioti“ visą trilitrį. Šlapimas yra saldus ir lipnus, todėl pasišlapinus ant puoduko krašto ar klozeto dangčio matyti lašeliai.

- Kamuoja ir troškulys. Geria daug dažnai nejprastų skysčių, pavyzdžiui, šilto virinto vandens.
- Nors vaiko apetitas geras, tačiau svoris mažėja.
- Pablykšta oda.
- Slenka plaukai.
- Padažnėja odos užkrečiamųjų ligų, oda tampa sausa, niežti.

- Blogiau gyja žaizdos.
- Prisidaugina karpų, kurios taip pat gali rodyti ligą.
- Labai norisi saldumynų. Per kartą vaikas gali suvalgyti maišelį saldainių.
Reikėtų atkreipti dėmesį į įvairius neįprastus dalykus, nes tai gali rodyti ligą.

Parengė Sveikatos priežiūros specialistė Gražina Povilaitienė
Pagal „Sveikas vaikas“